

- Література:*
 1. Гонцова Т.В. Отношение к труду в русской культуре // Языковая личность: проблемы обозначения и понимания. – Волгоград: Перемена, 1997. – С. 42-43. 2. Морозова Е.И. Ложь как дискурсивное образование: лингвокогнитивный аспект: Монография. – Харьков: Экограф, 2005. – 300 с. 3. Савенкова Л.Б. Русские параллели как функционирующая система: Автореф. дис. ... д-ра. Филол. наук: 10. 02.01/ Ростов гос. ун-та. – Ростов-на-Дону, 2002. – 27 с. 4. Токарев Г.В. Особенности лексической репрезентации концепта 'труд' // Лингвистические парадигмы: традиции и новации: Материалы междунар. симпозиума. – Волгоград: Перемена, 2000. – С. 192-201. 5. Шевченко И.С. Подходы к анализу концепта в современной когнитивной лингвистике // Вестник Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина. – 2006. – №725. – С. 192-194.

ЩОДО ОСОБЛИВОЇ ЗНАЧУЩОСТІ ВІДОКРЕМЛЕНОГО ПРИЄДНУВАЛЬНОГО СПОЛУЧНИКОВОГО ЗАСОБУ

Богдан В.В. (Бердянськ)

Незадовільне вирішення проблеми статусу приєднувальних конструкцій (ПК) і їхньої відмінності від інших видів приєднування та парцеляції спричинило активне дослідження даних одиниць [Богдан 2006]. Аналізуючи комунікативну організацію ПК і складнопідрядних речень (СПР) нами виділено екзистенційальні, модальні та експресивні типи рем у їхньому складі. При розгляді експресивної реми увагу дослідників привертає один із засобів, який виконує функцію релефного, стилістичного виділення другої частини висловлення, – графічно відокремлений приєднувальний сполучниковий засіб, омонімічний підрядному (ПСЗ'). Хоча ПСЗ' у такій позиції зустрічається порівняно нечасто, але він є дуже характерною ознакою експресивної реми. Відокремленість ПСЗ' полягає в графічному відділенні від решти приєднувальної частини (ПЧ) комою або навіть крапкою. В останньому випадку такий ПСЗ' стає окремим висловленням. Наприклад:

1. *"Fine. Whatever. I just wish I knew what you were talking about"*
 (J. Grisham).

Формально виділений з обох боків крапками (а значить і суттєвими паузами) в окреме висловлення ПСЗ' набуває тут особливої значущості, додаткового логічного наголосу, а сама ПК – лаконічності й значної експресії [Kukharensko: 72]. Ми поділяємо думку, що в цій

функції "сам по себе союз не является самостоятельным сообщением, ему недостает собственно коммуникативного исхода" [Дмитренко 1995: 29] тільки стосовно сполучникових засобів, омонімічних сурядним. На відміну від них, ПСЗ' можуть зберігати своє семантичне значення навіть будучи ізольованим в окрему синтагму. Так, Oxford Advanced Learner's Dictionary (2000 p.) наводить аналогічні приклади й дає такі значення для ізольованого ПСЗ whatever: "(spoken, ironic) used as a reply to tell sb that you do not care what happens or that you are not interested in what they are talking about" та "(spoken, especially AmE) used to say that you do not mind what you do, have, etc. and that anything is acceptable". Таким чином, ПСЗ' у цьому випадку концентрує, уособлює в собі весь зміст ПЧ. Зауважимо, що дана властивість зовсім не притаманна СПР, у силу того, що їхні частини (порівняно з частинами ПК) складають більшу структурно-змістову та інтонаційну єдність через більш міцний зв'язок між ними й тому поставити крапку після сполучникового засобу в СПР неможливо.

Отже, при такому оформленні ПК, сполучникові засоби, омонімічні сурядним, утворюють ПЧ разом із наступним висловленням, а ПСЗ' самі по собі утворюють окрему ПЧ. Ми можемо усунути крапку після сполучникового засобу, омонімічного сурядному, об'єднавши обидві частини ПЧ. Звичайно, у другому випадку ПЧ втратить частину комунікативного задуму автора, але така трансформація цілком можлива. А от об'єднання ПСЗ' whatever з наступним висловленням неможливо, оскільки тоді він виражатиме зовсім інші семантично-синтаксичні відношення, ніж коли він виділений з обох боків крапками й, таким чином, буде порушена семантична відзначеність об'єднаного висловлення.

З нашої точки зору, докорінна різниця між сполучниковим засобом, омонімічним сурядному і ПСЗ' при такому оформленні ПК полягає в тому, що після відокремленого першого обов'язково йде наступна думка (для введення якої він саме й призначений), у той час як ПСЗ' може завершувати як абзац, так і всю надфразову єдність. Наприклад:

2. *If I could take home enough to show beyond doubt that the plundering of his house had its roof in the sale of a painting in Australia, it should get the police off his neck, the life back to his spirit, and Regina into a decent grave.*

If
And I would have to be quick, or it would be too late to matter
 (D. Francis).

У даному прикладі ПСЗ' *If* виокремлено автором із певним комунікативним завданням (виділити, підкреслити, акцентувати увагу на ваганнях комуніканта) не просто в окрему ПЧ₁, а в окремий абзац. Очевидно, думка оповідача формується на ходу, й він ще не знає, що скаже в наступну мить, а ПЧ₂ із сполучниковим засобом, омонімічним сурядному, розпочинає вже новий абзац і завершує підрозділ. Таке графічне оформлення ПЧ₁ посилює її інформаційну значущість також і завдяки тривалим паузам до й після неї.

IMPLICATURES

Bokun I.A. (Sumy)

Discussing implicatures we would like to outline the pragmatic theory proposed by the philosopher H.P. Grice. In Grice's system, implicatures in general stand in opposition to 'what is said', as components of a more inclusive 'what is meant'. All these notions are sophisticated and controversial. We shall take 'what is meant' to be equivalent to utterance meaning, that is, roughly, everything the speaker intends to convey by standard linguistic means.

We can get a grip on the distinction between implicatures and 'what is said' in terms of the normal use of expressions like X said P/X did not say P, and the idea of contradictability: briefly, what is said (in the relevant sense) can be contradicted, agreed or disagreed with, and so on, whereas what is implicated cannot. Consider the following:

(1) A: *Has John cleared the table and washed the dishes?*

B: *He's cleared the table.*

C: (i) *That's not true.*

(ii) *Yes, he has.*

(iii) *You're right, he hasn't.*

Suppose that C knows or assumes that B is in possession of the full facts. C would normally feel entitled to conclude from B's reply that B intended to indicate that John had not washed the dishes. However, that piece of information is not available for contradiction or confirmation, etc. C's comments (i) and (ii) in (1) cannot be taken to mean that John had in fact washed the dishes, nor can (iii) be confirmation that he had not. They can only apply to what B actually says: that is, comment (i) disagrees with the statement that John has cleared the table, (ii) expresses agreement that John has cleared the table, and comment (iii) doesn't make sense. Notice, too, that C would not be entitled to make the claim in (2):